

نیما صبوری
نویسنده نشریه

نشنگی دولتی

مواد مخدر چگونه منجر به گسترش فساد دولتی می‌شود؟

قانون مجدد سودآوری فعالیت‌های مجرمانه را بیشتر می‌کند این پروسه نشان می‌دهد روابط میان «اجرای قانون»، «سودآوری مواد مخدر» و «فساد» در یک حیاط خلوت خودمآلی شکل می‌گیرد، یا به اصطلاح اقتصاددانان «ترویز» است. با این حال، این پروسه پیشنهاد می‌کند که اگر یک بازار مواد مخدر جدید در منطقه‌ای ظهور کند که در آن سودآوری بالا داشته باشد، سطح فساد دولتی آن منطقه نیز باید افزایش یابد.

غیر از این مطالعه، مقالات دیگری نیز به بررسی رابطه میان جرائم سازمان‌یافته و فساد پرداخته‌اند به عنوان مثال یورپول در سال ۲۰۱۷ نشان داد که مجرمان سازمان‌یافته در اروپا (به خصوص آنهایی که در زمینه قاچاق مواد مخدر فعالیت دارند)، برای پیشبرد اهداف خود به شدت متکی به فساد دولتی هستند. «کمیسون جرائم استرالیا» در گزارش سال ۲۰۱۵ خود نوشت سود هنگفتی که در بازارهای مواد مخدر وجود دارد، انگیزه قوی برای گروه مجرمان سازمان‌یافته است تا به منظور تسهیل فعالیت‌هایشان، ظرفیت‌های خود را به سوی فساد دولتی سوق دهند. یک دهه قبل سازمان غیرانتفاعی «شفافیت بین‌المللی» در گزارش خود مدعی شد در حالی جرائم سازمان‌یافته منجر به تشدید فساد می‌شوند که خود فساد نیز افزایش جرائم سازمان‌یافته را به دنبال دارد. به عنوان مثال، تجارت غیرقانونی مواد مخدر وابسته به قاچاق و دور زدن بازرسی‌هاست، که هر دو این موارد به‌طور مستقیم از نتایج فساد هستند. «داره مواد مخدر و جرائم ملل متحد» نیز که عنوان گزارش سال ۲۰۱۷ خود را منحصراً به موضوع «مواد مخدر، جرائم سازمان‌یافته و فساد» اختصاص داد، می‌گوید رشد اقتصاد غیرقانونی به تضعیف حاکمیت قانون و گسترش فساد منجر می‌شود، امری که متقابلاً رونق بازارهای مواد مخدر را به دنبال دارد. با این حال این مطالعات که اغلب توسط نهادهای بین‌المللی صورت گرفته‌اند، ماهیتی توصیفی دارند و به فهم کیفی روابط میان مواد مخدر و فساد پرداخته‌اند.

در مقاله یادشده اما با بهره‌گیری از آمارهای سال‌های ۱۹۷۶ تا ۱۹۸۵ میلادی کراک کوکائین و فساد دولتی ایالت‌های آمریکا، رابطه میان مواد مخدر و فساد به صورت کمی مورد ارزیابی قرار گرفته است. نویسندگان این مقاله کراک کوکائین را به سه دلیل انتخاب کردند اول، با توجه به سهولت و هزینه پایین تولید آن، برای فروشندگان مواد مخدر و خلافکاران خبیلی بسیار سودآور است. دوم، این ماده مخدر سنگین‌اند به نسبت ارزان و به شدت اعتیادآور است. نشنگی آن که به صورت استنشاقی دود است هر چند کوتاه‌مدت اما آبی و بسیار شدید است. بنابراین مشتریان زیاد و تقاضای سفت و سخت دارد. سومین دلیل و از همه مهم‌تر اینکه با توجه به ورود تدریجی آن به مناطق مختلف آمریکا این امکان را فراهم می‌سازد تا با یکی از روش‌های بسیار کاربردی علم اقتصادسنجی که به اصطلاح «روش کنترل مصنوعی» نام دارد، اثرات آن بر سطح فساد دولتی بررسی شود البته شایان ذکر است برآوردهای این مقاله تنها برای کراک کوکائین مصداق نمی‌یابد بلکه برای هر یک از مواد مخدر نشنه‌زای دیگر نیز می‌توان نتایج مشابه به‌دست آورد. کار منحصربه‌فرد این مقاله آن است که اثر گذاری معنادار مواد مخدر بر سطح فساد دولتی را در دموکراسی‌های پیشرفته‌ای نظیر آمریکا به صورت کمی نمایان ساخته است.

فراتر از دلایلی که در بالا ذکر شد، سودآوری بازارهای مواد مخدر و حاکمیت قانون در دو کفه یک ترازو قرار دارند در واقع برای هر کلاسی غیرقانونی این تقابل صدق می‌کند این تقابل می‌تواند باعث شکل‌گیری

واقعیت‌های فراوانی تاکنون پیرامون آثار مخرب دو درد مزمن و به ظاهر بی‌ارتباط جوامع امروز نمایان شده است: «مواد مخدر» و «فساد دولتی». از آنجا که دولت‌ها خود طلا به‌دست مبارزه با فعالیت‌های مجرمانه به‌خصوص جرم‌های مرتبط با مواد مخدر هستند و نهادهای امنیتی-انتظامی به عنوان بخشی از بدنه دولت در خط مقدم مقابله با این‌گونه جرائم قرار دارند، کمتر کسی اما تاکنون به رابطه میان این دو اندیشیده است. در این یادداشت مقاله‌ای مورد بررسی قرار می‌گیرد که در آن سه اقتصاددان سعی دارند به این پرسش پاسخ دهند که آیا مواد مخدر منجر به گسترش فساد دولتی می‌شود؟ آلکساندرو فلامینی و بابک جهانشاهی از دانشگاه پلویا ایتالیا و کامیار محدث از دانشگاه کمبریج انگلیس در مقاله‌ای که سال ۲۰۱۸ منتشر شد با روشی کنترل‌شده اثرات استفاده از کراک کوکائین را بر فساد دولتی ایالت کالیفرنیا آمریکا مورد بررسی قرار دادند.

یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد سه سال پس از اولین ورود کراک به ایالت کالیفرنیا در سال ۱۹۸۱ میلادی، فساد دولتی در این ایالت بیش از سه برابر شد به اعتقاد نویسندگان، این یافته نشان از ماهیت منحصربه‌فرد مواد مخدر غیرقانونی دارد: رابطه الکلنگی که کسب سود از مواد مخدر و اجرای قانون را دو کفه یک ترازو در مقابل هم قرار می‌دهد، عمدتاً به خاطر فناوری ارزان تولید و تقاضای سفت‌وسخت، رابطه الکلنگی همزمان با تقرب منافع میان خلافکاران و مقامات دولتی فاسد همراه است. بنابراین آنچه در عمل دریافت می‌شود یک رابطه و اثر گذاری مستقیم میان مواد مخدر و فساد دولتی است. گفته می‌شود کراک کوکائین نوع سنگ‌گونه کوکائین که از ترکیب پودر آن با آب و جوش شیرین به‌دست می‌آید و با آنچه امروز در ایران به عنوان کراک مصرف می‌شود متفاوت است. کوکائین پودری نیز از درخت کوکاست که اغلب در مناطق غربی قاره آمریکای جنوبی یافت می‌شود- اولین بار در اوایل دهه ۱۹۸۰ میلادی به آمریکا و آن هم به ایالت کالیفرنیا وارد شد. بسیاری افزایش نرخ جرم و جنایت و مرگومیر ناشی از مواد مخدر در محله‌های کم‌درآمد و ضعیف‌ترین آن دوره ایالات‌متحده را به این اتفاق نسبت می‌دهند اما آیا واقعاً بازارهای مواد مخدر می‌توانند آغازگر چرخه‌ای ویرانگر باشند که طی آن فساد دولتی گسترش می‌یابد و متعاقباً منجر به نابسامانی‌های حادث در جامعه می‌شود؟

استادان اقتصاد دو مورد از باقدمت‌ترین دانشگاه‌های جهان- دانشگاه کمبریج که قدمتی از حوالی سال ۱۲۰۰ و دانشگاه پلویا از ۱۳۶۰ میلادی دارند- در مقاله خود بحث می‌کنند که چگونه سه مولفه «سودآوری مواد مخدر»، «فساد دولتی» و «اجرای قانون» با یکدیگر در یک سیر تحولی متقابل گام برمی‌دارند. از یک طرف، در حالی که فناوری‌های ارزان تولید و تقاضای سفت‌وسخت، سودآوری قابل توجه مواد مخدر را در محیطی که اجرای قانون در آن ضعیف است به دنبال دارد، اما در صورت اجرای سختگیرانه قوانین (همچون تشدید اقدامات کشف و ضبط و دستگیری مجرمان) این سودآوری به صفر میل می‌کند. بنابراین سود مواد مخدر تا حد زیادی به اجرای قانون بستگی دارد از طرف دیگر، بخشی از این سود به فساد اختصاص می‌یابد (به عنوان مثال رشوه به مقامات دولتی). بنابراین هر چه سودآوری مواد مخدر بیشتر شود، بول‌های بیشتری به مجاری فساد تزریق می‌شود و در نتیجه اجرای قانون کم‌رنگ‌تر می‌شود. روابط فوق، دلالت بر پروسه زیر دارد: سودآوری مواد مخدر فساد دولتی را افزایش می‌دهد، فساد دولتی در مقابل اجرای قانون را تضعیف می‌کند و در نهایت تضعیف اجرای

● عنوان مقاله:
Illegal Drugs and Public Corruption: Crack Based Evidence from California
● نویسندگان:
Alessandro Flaminia, Babak Jahanshahiay, and Kamiar Mohaddesb

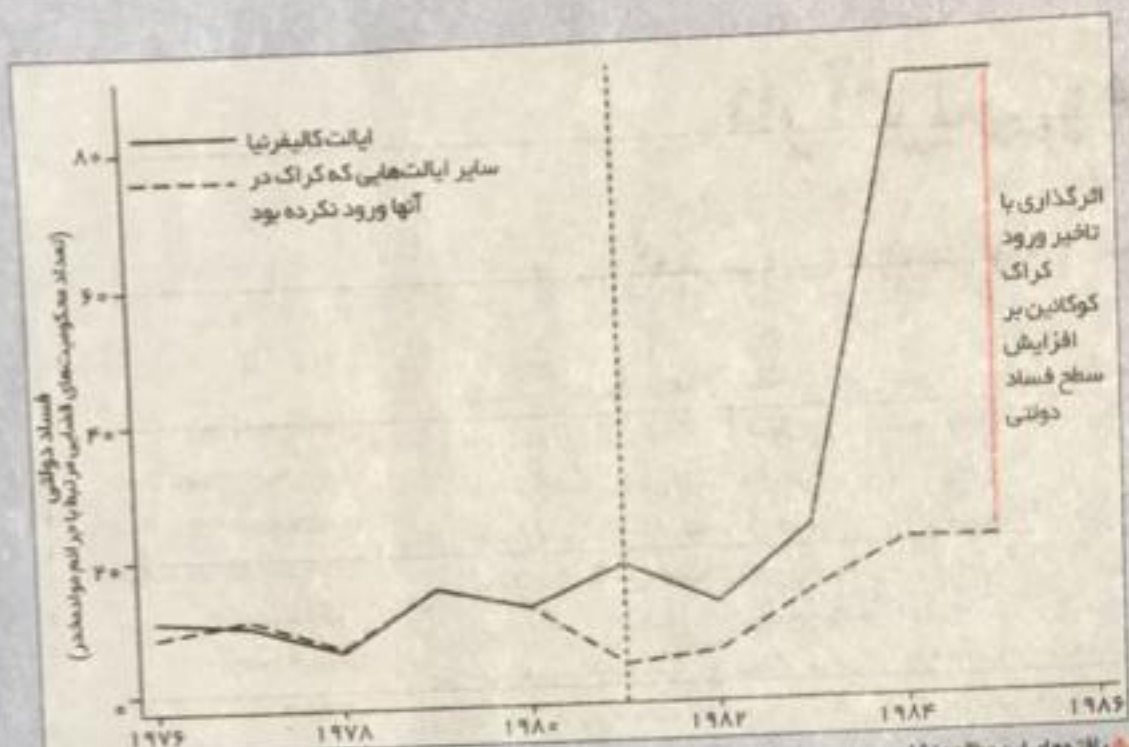

آلساندرو فلامینی

پروسه‌ای دوار شود که اختصاص می‌یابد و در نهایت در انتهای این پروسه می‌شود با این حال حاکمیت قانون دارد و در اجرای قانون از طریق فساد در این رابطه به نظر با اجرای قوانین داشته صورت نبود حاکمیت ق برگ درخت کوکا در مصرف‌کنندگان نهایی می‌یابد به عنوان مثال جنگ‌های کلمبیا حد کلمبیا، ۱۰ هزار دلار در ۱۶ هزار دلار در شهرهای هزار دلار قیمت عمدتاً طی چهار سال در حوالی جمع‌آوری کردند نشان کراک بر اساس دلار سال ماده مخدر وزن بالایی در به این خاطر که بسیار اغ بنابر این تجارت آن می‌تواند با این حال این سودآوری دولتی فساد دست در دست

● سخن آخر
در این یادداشت مقاله آمارهای کراک کوکائین و تا ۱۹۸۵ میلادی به این پروسه گسترش فساد می‌شود؟ از ورود و ظهور بازار ماده سطح فساد دولتی در این ایالت ۱۹۸۴ که بر اساس مدل کراک ظهور پیدا نمی‌کرد چشمگیر را نشان می‌دهد نمایان شد. از سال ۱۹۸۱ تا ۱۹۸۴ که سطح فساد چشم‌نا اعلام حکم نهایی است که نهایتاً باید گفت سودآوری بازار قانون منجر به تضعیف اجرای گسترش فساد دولتی باشد.

● «فساد» چیست؟
مشهورترین و ساده‌ترین است از: «سوداستفاده از قدرت حتی توسط نهادهای معتبر استفاده قرار می‌گیرد با این فساد در فعالیت‌های بخش خصوصی اقتصادی بخش خصوصی می‌تواند از تهیه مواد اولیه گرفته تا استفاده از قدرت دولتی بلکه می‌تواند در راستای منافع

یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد سه سال پس از اولین ورود کراک به ایالت کالیفرنیا در سال ۱۹۸۱ میلادی، فساد دولتی در این ایالت بیش از سه برابر شد. به اعتقاد نویسندگان، این یافته نشان از ماهیت منحصر به فرد مواد مخدر غیر قانونی دارد.

باشد همه موارد فساد یا پرداخت پول همراه نیست به عنوان مثال، کارمند دولتی که ادعا می‌کند مریض است اما ایلم مرخصی خود را به مسافرت می‌رود از موقعیت دولتی در راستای منافع شخصی استفاده می‌کند یا رئیس جمهور یک کشور که در شهر کوچک محل زادگاه خود یک فرودگاه می‌سازد نیز از مصادیق فساد است. با این حال به طور کلی فساد مرتبط با فعالیت‌های دولتی و به خصوص قدرت انحصاری و تبعیض آمیز دولت است. گری بکر، نویسنده اقتصاد در یکی از مقالات خود در هفته‌نامه «هیزینس ویک» اشاره به این واقعیت دارد که برخی از کم‌فسادترین کشورهای جهان همچون کانادا، دانمارک، فنلاند، سوئد و... از بزرگترین بخش دولتی نیز برخوردارند (بر اساس معیار سهم مالیات و مخارج دولت از تولید ناخالص داخلی). بنابراین راه‌حل مقابله با مشکل فساد به سادگی کوچک کردن اندازه دولت نیست در عوض، عملکرد و روش‌های عملیاتی دولت بسیار مهم‌تر از اندازه فعالیت‌های آن است. در این رابطه برخی جنبه‌های فعالیت‌های دولت که زمینه مساعد را برای فساد فراهم می‌سازد عبارتند از: وجود مقررات و مراحل قانونی متعدد و نیاز به دریافت مجوزهای دولتی مختلف، نظام مالیاتی پیچیده و غیرشفاف، تصمیمات غیر کارشناسانه و منفعت طلبانه پیرامون مخارج و پروژه‌های دولتی، نظام‌های قیمتی نظارتی و غیرقانونی برای طیف گسترده‌ای از کالاها و خدمات، دستمزدهای ناکافی کارمندان دولت، نظام‌های تنبیهی غیرسختگیرانه، نبود نظارت‌های درونی، قوانین و پرونده‌های دولتی غیرشفاف و...

بنابراین فساد تا حد زیادی به عملکرد دولت در حوزه‌های مختلف به خصوص در حوزه اقتصاد و شیوه تعاملات آن با جوامع مدرن امروز بستگی دارد. در نتیجه بدون تغییر روش‌های عملیاتی دولت، به نظر نمی‌رسد توفیق چندانی در مقابله با فساد حاصل شود. در واقع مبارزه با فساد به طور مستقیم با اصلاح ساختارهای دولت مرتبط است. در این رابطه استراتژی‌های کاهش فساد باید حداقل در سه حیطه وارد عمل شوند: اول، تعهدات صادقانه و شفاف حاکمیت برای مبارزه با فساد طراقت و بردباری حاکمیت باید در این زمینه صفر باشد. دوم، با کاستن از مقررات و تجدیدنظر در سایر سیاست‌گذاری‌ها همچون مشوق‌های مالیاتی باید به سوی کاهش تقاضا برای فساد گام برداشت. تبعیض باید در این حوزه حداقل شود و سوم، کاهش عرضه فساد با افزایش دستمزدهای دولتی، با افزایش مشوق‌ها برای رفتارهای صادقانه با نظارت‌های کارآمد و درون‌سازمانی و با اعمال جریمه‌های سنگین. در نهایت شایان ذکر است در حالی که جوامع می‌توانند کارهای فرولایی برای کاستن از شدت معضل فساد انجام دهند، اما اقدامات تنها به جز دستاوردهای محدود موفقیت چندانی حاصل نخواهد کرد.

بابک جهانشاهی

امیر خاتیبی

پرونده‌های دوازده‌گانه که در آن بخشی از سود مواد مخدر به مقامات دولتی فساد اختصاص می‌یابد و در پی آن اجرا و حاکمیت قانون تضعیف می‌شود و در نهایت در انتهای این پروسه نیز مجدد سودآوری فعالیت‌های غیر قانونی تقویت می‌شود با این حال هر کالای غیر قانونی وزن مختص به خود را در تقابل با حاکمیت قانون دارد. وزن بیشتر به معنی مشوق و فرصت بیشتر برای تضعیف اجرای قانون از طریق فساد است.

در این رابطه به نظر می‌رسد به دو دلیل کراک کوکائین وزنی بالا در تقابل با اجرای قوانین داشته باشد. اول، تولید، جابه‌جایی و هزینه‌های فروش آن در صورت نبود حاکمیت قانون ناچیز است. بر اساس شواهد، قیمت کوکائین از برگ درخت کوکا در مزارع آمریکای جنوبی تا زمانی که پودر آن به دست مصرف‌کنندگان نهایی در کشورهای مختلف برسد به صورت تصاعدی افزایش می‌یابد. به عنوان مثال در سال ۲۰۱۶ قیمت یک کیلوگرم پودر کوکائین در جنگ‌های کلمبیا حدود ۲۲۰۰ دلار، بین ۵۵۰۰ تا ۷ هزار دلار در بنلتر کلمبیا ۱۰ هزار دلار در آمریکای مرکزی، ۱۲ هزار دلار در جنوب مکزیک، ۱۶ هزار دلار در شهرهای شمالی و مرزی مکزیک و در نهایت بین ۲۴ تا ۲۷ هزار دلار قیمت عمده‌فروشی آن در آمریکا بود. آمارهایی که دو اقتصاددان طی چهار سال در حوالی ۲۰۰۰ میلادی از خلاق‌کلران خیابانی شیکاگو آمریکا جمع‌آوری کردند نشان می‌دهد یک کیلوگرم کوکائین خالص تبدیل شده به کراک بر اساس دلار سال ۱۹۹۵ بین ۱۰۰ تا ۱۵۰ هزار قیمت دارد. دوم، این ماده مخدر وزن بالایی در تقابل با حاکمیت قانون و تضعیف اجرای قانون دارد. به این خاطر که بسیار اعتیادآور است و مشتریان و تقاضای پروپاقرصی دارد. بنابراین تجارت آن می‌تواند پول‌های عظیمی را از جیب مشتریان خارج کند. با این حال این سودآوری هنگامت زمانی اتفاق می‌افتد که مجرمان و مقامات دولتی فساد دست در دست هم دهند.

سخن آخر

در این یادداشت مقاله‌ای از نظر گذشت که در آن سعی شد با استفاده از آمارهای کراک کوکائین و فساد دولتی ایالت‌های آمریکا در سال‌های ۱۹۷۶ تا ۱۹۸۵ میلادی به این پرسش پاسخ داده شود که آیا مواد مخدر باعث گسترش فساد می‌شود؟ بر این اساس یافته‌ها حکایت از آن دارند که پس از ورود و ظهور بازار ماده مخدر کراک کوکائین در ایالت کالیفرنیا، آمریکا، سطح فساد دولتی در این ایالت، افزایش قابل توجه یافت. به خصوص در سال ۱۹۸۴ که بر اساس مدل‌ها فساد نهادی سه برابر بیشتر از حالتی بود که کراک ظهور پیدا نمی‌کرد (خط قرمز رنگ در نمودار به خوبی این افزایش چشمگیر را نشان می‌دهد). دلیل آنکه این اثرگذاری با یک وقفه سه‌ساله نمایان شد - از سال ۱۹۸۱ که برای اولین بار کراک وارد کالیفرنیا شد تا سال ۱۹۸۴ که سطح فساد جهشی قابل توجه یافت - نیز پروسه زمان‌بر کشف فساد تا اعلام حکم نهایی است که به طور معمول حدود دو سال طول می‌کشد. در نهایت باید گفت سودآوری بازارهای مواد مخدر که با سایه انداختن بر حاکمیت قانون منجر به تضعیف اجرای آن می‌شود، می‌تواند یک عامل مالی مهم برای گسترش فساد دولتی باشد.

فساد چیست؟

مشهورترین و ساده‌ترین تعریفی که تاکنون از «فساد» ارائه شده عبارت است از: «سوءاستفاده از قدرت دولتی برای منافع شخصی». تعریفی که حتی توسط نهادهای معتبر بین‌المللی همچون «بنک جهانی» نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد. با این حال نمی‌توان از این تعریف نتیجه گرفت که فساد در فعالیت‌های بخش خصوصی وجود ندارد. وجود فساد در فعالیت‌های اقتصادی بخش خصوصی مبرهن است. به خصوص در شرکت‌های بزرگ از تهیه مواد اولیه گرفته تا استخدام نیروی کار. به علاوه در برخی موارد فساد، سوءاستفاده از قدرت دولتی لزوماً به منظور کسب منافع شخصی نیست. بلکه می‌تواند در راستای منافع یک حزب، گروه قبیله، دوستان، خانواده و...